

Ἁγίου Ἱερομάρτυρος καὶ Ἰσαποστόλου Κοσμά, ὃ πολλὰ ὀφείλει ἢ Ἡπειρος, ἀπὸ τοῦ 1780 συνέστησαν δύο Σχολαὶ Ἑλληνικαί, πλεῖστα ὠφελήσασαι τοὺς κατοίκους καὶ τοὺς πέριξ, ὑφισταμένους οὐκ ὀλίγα ἐκ τῶν περιοίκων Ἀλβανῶν. Καὶ ἐν μὲν τῇ τῆς ἄνω Δροβιάνης Σχολῇ ἐδίδασκεν ὁ Ἱερομόναχος Ἱερεμίας, τελειόφοιτος τῆς Μπαλαναία; Σχολῆς, ἐν δὲ τῇ τῆς κάτω ὁ Παπᾶ Ζήσης Δροβιανίτης μέχρι τοῦ 1823, ἀμφότεραι δὲ διατηροῦνται μέχρι τοῦδε ἀπροσκόπτως πολλοὺς μαθητὰς παρασκευάσασαι ¹.

Ἐν *Δελβινακίῳ*, περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐνεστώσης Ἑκατ. ὑφίστατο Σχολὴ Ἑλληνικὴ, ἐν ἣ ἐδίδασκε μέχρι τοῦ 1825 Κωνσταντῖος Ἱερομόναχος, ἐν Κωνσταντινουπόλει σπουδάσας, μεθ' ὃν ὁ ἐκ Δελβινακίου Γεώργιος Γαζῆς, μαθητὴς Νεοφύτου Δούκα ἐν Βουκουρεστίῳ, μετὰ ζήλου διδάσκων ἀπὸ τοῦ 1830—1835, ὕστερον δὲ πολυετῶς σχολαρχήσας ἐν Μεσολογγίῳ· τούτου μαθητὴς ἐγένετο καὶ ὁ αὐτόθεν τὸ γένος ἔλκων ἱατροφιλόσοφος Κωνσταντῖνος Ἡροκλῆς Βασιάδης, ἐν τῇ Πατριαρχικῇ ὕστερον Σχολῇ τελειοποιηθεὶς ἐπὶ Σαμουὴλ (1839), ἧς καὶ Καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν εὐδόκιμος ἐγένετο ἀπὸ τοῦ 1840—1848, ἥδη δὲ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ταύτῃ ἐν τοῖς Ἀσκληπιάδαϊς διακρινόμενος ².

Ἐν δὲ τῇ *ρέα Ἡπειρῶ* ³ (ἢ ἄνω *Albaria*), πολλὰ ὑφισταμένη τὰ δευρὰ ἐκ τῶν περιοικούντων Ἀλβανῶν, ἡ καλλιέργεια τῶν γραμμάτων περιωρίσθη εἰς ὀλίγας τινὰς Μονὰς μόνον, ὁπόθεν ἄνδρες ζηλωταὶ διάπυροι καὶ λόγιοι ἐξερχόμενοι μετεδίδουσαν τοῖς ἐν μεγίστῳ αὐχμῶ διαβιοῦσι τῆς παιδείας τὰ πότιμα νάματα. Ἐκ τῶν ἱερῶν τούτων φυτωρίων δύο ἐγένοντο τὰ διασημότερα· ἡ παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ἀπολλωνίαν ἀπὸ τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς χρονολογουμένη Ἱερὰ Μονή, ἔχουσα Σχολὴν Ἑλληνικὴν διατηρηθεῖσαν μέχρι τῆς παρελθούσης Ἑκατονταετηρίδος· καὶ ἡ ταύτης ἐφάμιλλος παρὰ τὴν Ἀχρίδα καὶ

(1) Π. Ἄρ.

(2) De veterum Graecorum gymnastice. Dissertatio etc. auctor Constantinus Heroeles Basiades Epirota philosophiae doctor et bonarum artium magister... Berolin. 1858 σελ. 106—. πρβλ. « Δημοσθένους Φιλιππικοί », ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ.

(3) Ἐπόμεθα εἰς τὴν διαίρεσιν ταύτην τῷ Κ. Π. Ἄραβ. ἐν ἑγγρ. σημ.